

3 Modulaire richtlijnen

3.2: Teken

Teken zijn parasieten die zich tijdelijk met bloed voeden bij honden en katten. Ze behoren tot de geslachten *Ixodes*, *Rhipicephalus* en *Dermacentor*, die deel uitmaken van de familie van de Ixodidae, de harde teken.

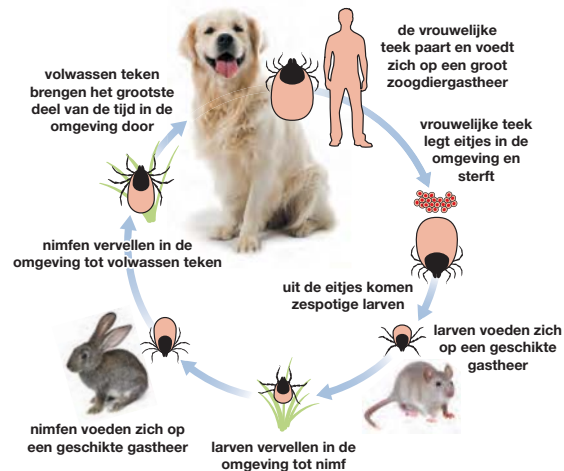
In Europa is vooral de rol van teken als pathogene vector van belang, waarbij het speeksel van de teek de belangrijkste overdrachtsroute vormt.

Door teken overgedragen aandoeningen

Door teken overgedragen pathogenen kunnen verschillende aandoeningen veroorzaken, zoals borrelieose (ziekte van Lyme), Louping ill (flavivirus), Europese tick-borne encephalitis (TBE-virus), babesiose, ehrlichiose en anaplasmose¹.

Verspreiding

Teken zijn endemisch in het grootste deel van Europa en er zijn meer dan 12 verschillende soorten. De verspreiding varieert met de biologie, het klimaat en het geografische gebied. Een tekenbesmetting is sterk seizoensgebonden, waarbij pieken zijn waar te nemen in het voor- en najaar².

Levenscyclus

De tekensoorten in Europa zijn drie gastheer-teken. Elk levensstadium voedt zich eenmaal op een nieuwe gastheer na een actieve zoektocht vanuit laag struikgewas of gras.

In Noord-Europa zal de teek *Rhipicephalus sanguineus* (bruine honden- of kennelteek) normaliter niet buiten kunnen overleven, maar voltooit zijn levenscyclus binnen kennels of binnenshuis. *Ixodes ricinus* en *I. canisuga* komen ook veelvuldig voor in hondenkennels.

¹ Raadpleeg voor aanvullende informatie over door teken overgedragen aandoeningen ESCCAP richtlijn 5: Bestrijding van door vectoren overgedragen aandoeningen bij hond en kat.

² Huidige geografische verspreiding en behandelstabellen per land of gebied kunnen worden gevonden op www.esccap.eu

³ Foto Universiteit Gent.

Klinische symptomen

Teken kunnen over het gehele lichaam worden aangetroffen, maar voorkeursgebieden bevinden zich op de on- en dunbehaarde lichaamsdelen, zoals de kop, oren, oksels, tussenteenhuid, liezen en het perianale gebied. De vrouwelijke, volgezogen teken zijn eenvoudig waar te nemen op de huid of in de vacht.

Diagnose

Meestal door het aantonen van teken op het dier, waarbij volgezogen vrouwtjes eenvoudig zijn te zien. Mannelijke teken, niet-volgezogen vrouwelijke teken, kleine larven en nimfen zijn lastiger waarneembaar. Er kunnen lokale huidreacties optreden of kleine, ontstoken noduli (microabcessen) als gevolg van een tekenbeet. Als de teken niet opgemerkt worden en pathogenen zijn overgedragen, kan het stellen van de diagnose lastiger zijn, omdat de klinische symptomen van bepaalde door teken overgedragen aandoeningen vaag zijn.

² Huidige geografische verspreiding en behandeltableten per land of gebied kunnen worden gevonden op www.esccap.eu

^B Foto Dermatologiepoli, Medisch Centrum voor Dieren, Amsterdam.

Tekendermatitis^B

Tekentang

Behandeling

Zichtbare teken moeten zo snel mogelijk verwijderd worden om mogelijke overdracht van door teken overgedragen aandoeningen te voorkomen. Gebruik een tektang om de teken volledig, met monddelen en lijf, te verwijderen. Gebruik hierbij geen olie, alcohol of ether en oefen geen druk uit op het lichaam van de teek, omdat dit een verhoogd risico geeft op overdracht van pathogenen. Deponeer de teek op een plek waarbij de kans op herbesmetting van een andere gastheer of de mens wordt vermeden (bv. toilet, vuilnisbak). Daarnaast behandeling met tekendodend middel (acaricide), omdat teken, vooral de kleinere larven en nimfen en nog niet-volgezogen volwassen teken, niet makkelijk worden waargenomen op het dier².

Preventie en Bestrijding

Vermijd of beperk de toegang tot gebieden met een hoge tekendichtheid tijdens het jaargetijde dat teken het meest actief zijn. Inspecteer dieren dagelijks op teken en verwijder deze. Gebruik een geschikt acaricide, bij voorkeur met een langdurige werking, dat waterbestendig is en is voorgeschreven door de dierenarts. Controleer daarnaast regelmatig de on- en dunbehaarde huddelen om het risico op herinfectie te verminderen. Tekenbestrijding moet gedurende de hele periode waarin teken actief zijn plaatsvinden.

Honden en katten die reizen naar gebieden waar teken en door teken overgedragen pathogenen endemisch zijn, moeten ook regelmatig behandeld worden met een acaricide, vooral als aandoeningen niet endemisch zijn in hun thuisland. Het gebruik van acariciden met een aanvullende afwerende (repellent) en/of een snelle werking, kunnen tekeninfestatie en door teken overgedragen aandoeningen verminderen.